

Europa

**per Simon McBurney,
del Regne Unit**

**Actor, escriptor, director d'escena i
cofundador de Théâtre de Complicité**

A mitja milla de la costa cirenaica, al nord de Líbia, hi ha un gran refugi rocós. 80 metres d'ample i 20 d'alçada. En el dialecte local es diu Hauh Fteah. El 1951, l'anàlisi de la datació per carboni va mostrar una ocupació humana ininterrompuda d'almenys 100.000 anys. Entre els artefactes desenterrats, hi havia una flauta d'ós feta entre 40 i 70.000 anys enrere. Quan era nen, quan vaig escoltar això, li vaig preguntar al meu pare

"Tenien música?"

Ell em va somriure

"Com totes les comunitats humanes".

Era un prehistoriador americà, el primer en cavar l'Hauh Fteah a Cirenaica.

Em sento molt honrat i feliç de ser el representant europeu en el Dia Mundial del Teatre d'enguany.

El 1963, el meu predecessor, el gran Arthur Miller, va dir que l'amenaça d'una guerra nuclear pesava sobre el món: "Quan se'm demana escriure en un moment en què la diplomàcia i la política tenen braços terriblement curts i febles, el delicat però a vegades llarg abast de l'art, ha de portar la càrrega de mantenir-se unit a la comunitat humana".

El significat de la paraula Drama deriva del grec "dran", que significa "fer" ... i la paraula teatre s'origina del grec, "Theatron", que literalment significa "veure el lloc". Un lloc no només on mirem, sinó on veiem, obtenim, entenem. Fa 2.400 anys Policlet el Jove va dissenyar el gran teatre d'Epidaure. Amb una capacitat de fins a 14.000 persones, la sorprenent acústica d'aquest espai a l'aire lliure és miraculosa. Un llumí encenent-se en el centre del escenari es pot escoltar des dels 14.000 seients. Com era habitual als teatres grecs, quan miraves als actors, també es veia el paisatge que hi havia més enllà. Això no només aconseguia reunir diversos llocs a la vegada, la comunitat, el teatre i el món natural, sinó que també reunia tots els temps. Com l'obra evocava mites passats en el temps present, podies mirar per damunt de l'escenari el que seria el teu futur final. La natura.

Una de les revelacions més notables de la reconstrucció del teatre Globe de Shakespeare a Londres també té a veure amb el que veus. Aquesta revelació té a veure amb la llum. Tant l'escenari com l'auditori estan igualment il·luminats. Els artistes i el públic poden veure's els uns als altres. Sempre. Allà on miris hi ha persones. I una de les conseqüències és que ens recorda que els grans soliloquis de, diguem, *Hamlet* o *Macbeth*, no eren meres meditacions privades, sinó debats públics.

MISSATGE INTERNACIONAL DEL DIA MUNDIAL DEL TEATRE 2017

Vivim en un temps en què és difícil veure amb claredat. Estem envoltats de més ficció que en qualsevol altre moment de la història o la prehistòria. Qualsevol 'fet' pot ser desafiat, qualsevol anècdota pot reclamar la nostra atenció com a 'veritat'. Una ficció en particular ens encercla contínuament. La que mira de dividir-nos. De la veritat. I als uns dels altres. Que estiguem separats. Pobles de persones. Dones d'homes. Els éssers humans de la natura.

Però de la mateixa manera que vivim en un temps de divisió i fragmentació, també vivim en un temps d'immens moviment. Més que en qualsevol altre moment de la història, les persones estan en moviment; freqüentment fugint; caminant, nedant si és necessari, emigrant; per tot el món. I això només està començant. La resposta, com sabem, ha estat tancar les fronteres. Construir murs. Excloure. Aïllar. Vivim en un ordre mundial tirànic, on la indiferència és la moneda i l'esperança és mercaderia de contraban. I part d'aquesta tirania és el control no només de l'espai, sinó també del temps. El temps que vivim evita el present. Es centra en el passat recent i en el futur pròxim. No tinc això. Compraré això.

Ara que ja l'he comprat, necessito tenir la propera ... cosa. El passat profund està esborrat. El futur sense conseqüències.

Hi ha molts que diuen que el teatre no canviarà o no pot canviar res d'això. Però el teatre no desapareixerà. Perquè el teatre és un lloc, estic temptat de dir, un refugi. On les persones es congreguen i formen comunitats a l'instant. Com sempre ho hem fet. Tots els teatres tenen la mida de les primeres comunitats humanes, des de 50 ànimes fins a 14.000. Des d'una caravana nòmada fins a un terç de l'antiga Atenes.

I com el teatre només existeix en el present, també desafia aquesta desastrosa visió del temps. El moment present és sempre el tema del teatre. Els seus significats es construeixen en un acte comunal entre intèrprets i públics. No només aquí, sinó ara. Sense l'acte de l'artista intèrpret o executant, el públic no podria creure. Sense la creença del públic, la representació no seria completa. Ens en riem al mateix moment. Estem commoguts. Ens quedem bocabadats o som commocionats fins a sucumbir al silenci. I en aquest moment, mitjançant el drama, descobrim la veritat més profunda: que el que pensem que era la divisió més privada entre nosaltres, el límit de la nostra pròpia consciència individual, tampoc té fronteres. És una cosa que compartim.

I no ens poden aturar. Cada nit tornem a aparèixer. Totes les nits els actors i el públic es tornen a ajuntar. I el mateix drama es tornarà a representar. Perquè, com diu l'escriptor John Berger, "En el profund de la naturalesa del teatre hi ha un sentit de retorn ritual", pel que sempre ha estat la forma d'art dels desposseïts, que, degut a aquest desmantellament del nostre món, és el que som tots. Allà on sigui que hi hagi actors i públics, es representaran històries que no es podran contar en cap més lloc, ja sigui a les òperes i teatres de les nostres grans ciutats o en els campaments que alberguen migrants i refugiats al nord de Libèria i en tot el món. Sempre estarem units, en comunitat, en aquesta recreació.

I si estiguéssim a Epidaure, podríem mirar cap amunt i veure com compartim això amb un panorama més ampli. Que sempre som part de la natura i que no podem escapar d'ella, de la mateixa manera que no podem sortir del planeta. Si estiguéssim al Globe, veuríem com es plantejaven preguntes aparentment privades per a tots nosaltres. I si haguéssim de sostenir la flauta cirenaica de fa 40.000 anys, entendríem que el passat i el present són aquí indivisibles, i que la cadena de la comunitat humana mai no pot ser violada pels tirans i els demagogs.